

Айнуранын түшү

Маринка Франулович

Сүрөттөрү Дориана Берковичтики

Сүйүн Курманованын котормосу

МАЗМУНУ

1 БАП	5
2 БАП	9
3 БАП	15
4 БАП	20
5 БАП	24
6 БАП	30
7 БАП	36
8 БАП	39
АДАМ САТУУЧУЛАРДАН САКТАНГЫЛА	44

СӨЗ АЛДЫ

Силер кулчулук доорунда, адамдарды башка бир адамдар кудум буюм сымал сатып алган учурда төрөлгөнүңөрдү элестетип көрдүңөр беле?.. Мисалы, сен кулсуң, сени кул саткан адам атайын базарга алып келип, үнүнүн барынча жар салып, сата баштайт: "Кул сатам, алгыла! Арзан берем! Жаш, күчтүү, иштемчил кул!".

Кожоюнун сени болгон оор жумуштардын баарына салат. Эмгек акынын ордуна ачкадан өлбөгүдөй нан менен суу гана берет. Кожоюн оюна келген учурда уруп-сабап, мазактап, башкага сатып, атүгүл өлтүрүп койсо да өз эрки.

Кулчулукту коомчулук эчак эле жерип, жойгону менен азыркы күндө деле адамдарды кулдан бетер пайдаланган учурлар бар.

Бул китептеги баян чыныгы турмуштан алынган. Андагы Айнура аттуу кыргыз аялынын башынан өткөн окуялар кулчулуктун азыркы күндө да кездешип жатканын, болгону башкача бир жаңы түргө өтүп алганын көрсөтүп турат. Адам сатуу маселесин ачык айтсак гана биз кулчулук торуна түшчү адамдарды кулактар кылып, ага каршы күрөшө алабыз.

Долбоорду ишке ашырууга
көмөк көрсөткөндүгү үчүн

"Сезим" борборуна, Жанна Салиевага, Бермет
Молдобаевага, Нурбек Омуровго, Нургазы
Мусаевге ыраазычылык билдиребиз.

1-БАП

“Бактылуу үй-бүлөлөр бири-бирине окшош, бактысыз үй-бүлөлөрдүн ар бири ар башкача бактысыз”* дегендөй Айнура өз үй-бүлөсүнүн багы эмнеден байланып жатканын билчү. Күйөөсүнүн ичкени күндөн күнгө күчөдү. Качандыр бир кезде бышкан өрүк сунуп күлмүңдөп турган жапжаш Улан эми таанылгыстай өзгөрдү.

Аракеч адам үй-бүлөнүн даана шору эмеспи. Күйөөңдүн, жанбооруңдан чыккан балдарыңдын атасынын аракеч болгону кандай гана азап. Ал кезде Айнура экинчи жолу кош бойлуу болчу.

Адегенде “балким оңолоор, ичкенин коер, иштей баштаар” деп үмүт кылып жүрдү. Бирок

---

* Л.Н. Толстой “Анна Каренина”

күйөөсүнүн ою тетирисинче эле. “Чыныгы эркек деген ичиш керек” дегенди көп кайталачу ал. Улан адегенде жерди иштеткенди токтотту, анан ишинен ажырады, аз өтпөй бекерпоздордун катарына кошулду.

- Эртеден кечке жер тытканда эмне? - дечү ал,
- Акылдуу кишилер бөл оорутуп, кол жоорутпай эле акча табышат!

Аялы керелден кечке үй-бүлөсүн багайын деп жан талашса, күйөөсүнүн ичкиликтен башы чыкпады. Айнура нечен жолу сүйлөшөйүн деп ниет кылды, бирок күйөөсүнө жакындап келгенде эле коркконунан тили күрмөөгө келбей калчу. Экөөнүн уруш чатагы дайыма Айнуранын таяк жеши менен аяктачу.

Бир күнү Айнура анча деле алыс эмес өрөөндөгү төркүнүнө жөнөдү. Максаты ата-энеси менен өзүнүн андан аркы турмушун кеңешүү эле. Беш жашар уулу Канатты ээрчитип алды. Айылга жакындаганда өзү туулуп өскөн үйдүн короосу көрүндү. Апасы уй саап, атасы көнгөн адатынча

комузун чертип отуруптур. Атасынан анча алыс эмес жерде жандай көргөн аты Ак Боз байланып турат. Ата-энесин көргөн Айнуранын көкүрөгүн “Күйөөм экөөбүздүн турмушубуз эмнеге атам менен апамдыкындай эмес? Биз эмнеге минтип ынтымактуу жашай албайбыз?” деген ачуу арман тилип өтү...

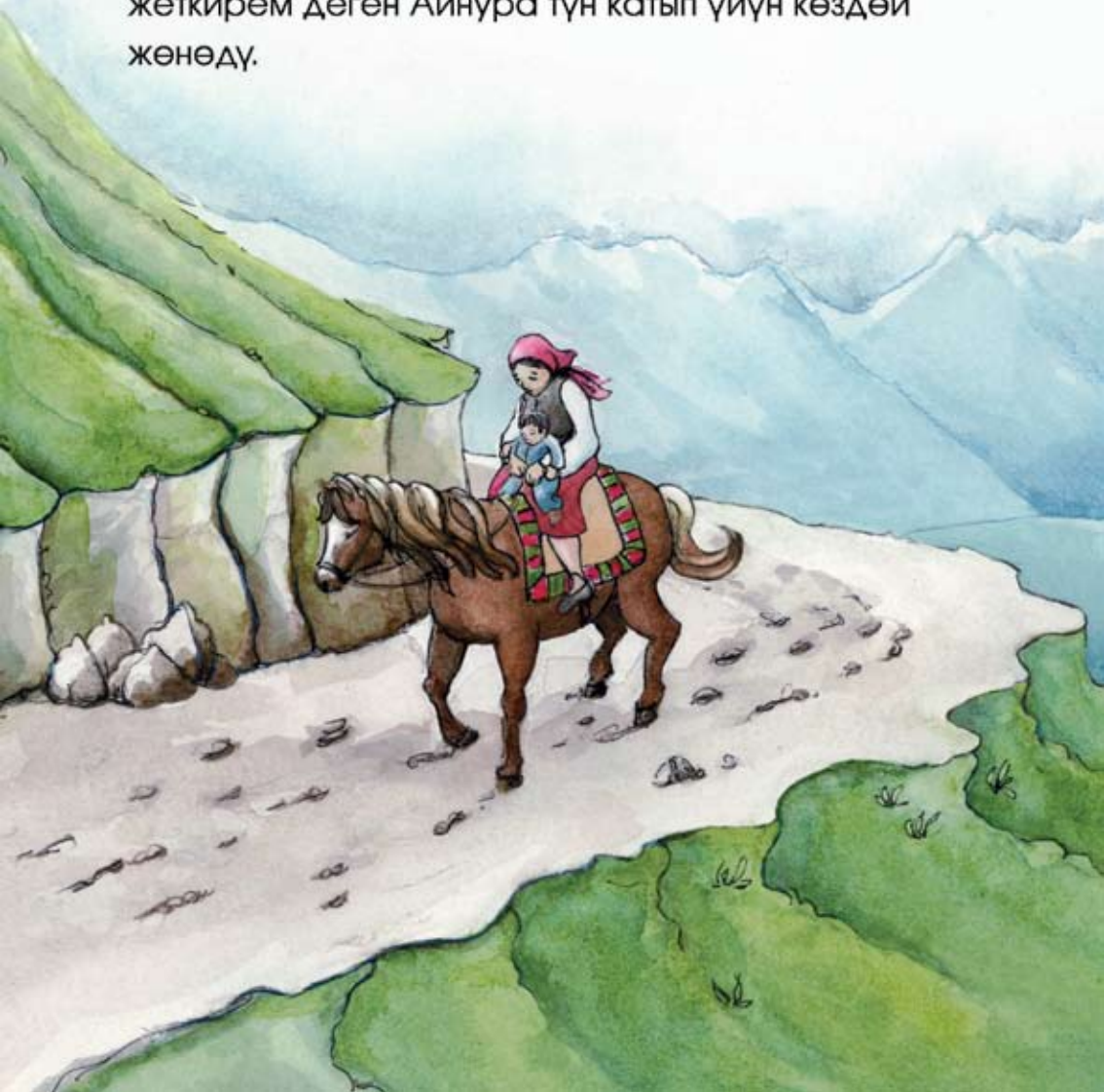
Ата-энеси кызынын алдына дасторкон жайышты. Чай куюлуп, эмеле бышкан токочтун үзүмүн оозуна салган Айнуранын наны кекиртегине туруп, мукактана калды.

- Улан көрүнбөйт да, жакшы жүрөбү? - деди атасы.

- Жүрөт, жакшы эле, - деди Айнура үйүндөгү абалды жашырып. Жүзү албырып, ээрдин болушунча кымтыды. Ата-энесин алдабай, болгон ишти болгондой айтайын деп барып... оозун карманды. Ал улууларды сыйлаган, ыймандуу жан болгондуктан ата-энесин капа кылгысы көлгөн жок. Жайбаракат чай ичишип, сыртта шамал удургуп, асманды кара булут чулгап калганын байкабай да калышты.

Айнура үйүнө шашылды. Улан келип анын үйдө жок экенин көрсө дагы чыр чыгарат деп ойлоп, кеткенге кам урду. Үйүнө батыраак жетип алыш үчүн атасынын атын сурады. Демейде атынын чылбырын эч кимге карматпаган атасы кош бойлуу кызына жок дей албады. Аты эртең кайра жеткирем деген Айнура түн катып үйүн көздөй жөнөдү.

2-БАП

Эртеси Айнура таң атпай ойгонду. Улан үйдө жок экен. Эшикте Ак Боз да көрүнбөйт. Айнуранын жүрөгү шуу эте түштү. “Ат кайда!?”

Арак дегенде күйөөсүнүн баарына даяр экенин Айнура жакшы билчү.

Антсе деле көкүрөгүндө атты минип кирип келээр деген үмүт бүлбүлдөп турду. Бирок ал күнү Улан үйгө келген жок. Эки күн дегенде гана келди. Үстүндө жаңы көйнөгү бар. Демейде саксайып турчу сакал-мурутун жакшылап алыптыр. Айнура өзгөрүп келген күйөөсүн карап эси ооп калды. Акырын жанына келип аттын жайын сураганда күйөөсү калп каткырып, жообун айтпай создугуп калды.

- Баасын чыгарып саттым, - деди бир маалда.
- Кантип саттың, ал деген атамдын жанындай көргөн аты эмес беле? - Айнура ызасынан ыйлап жиберди.

- Каңкылдаба, эй катын, эртең шаарга барып аттын акчасына өз ишимди баштайм. Байыйбыз,- деди камырабай.

- Кантип байымак элек?- деди Айнура аң-таң калып.

Байымак турсун ичээрге ашы, үстүлөрүнө үйрүп салаар кийимдери да жок болчу.

“Улан айнып калса керек, - деп ойлоду Айнура, - Итке минген жакыр кантип бир заматта байый калсын. Андай жомокто эле болбосо.”

Күйөөсүнө ошентип айтайын деп барып эртеңкиге калтырды. Эртеси таң атпай Улан кетип калыптыр. Айнура баласын жетелеп ата-энесиникине кайра келди. Үйгө жетип-жетпей эле көзүнөн жаш куюла баштады . Атасына эми эмне дейт? Ак Боз кайда десе кантет?

Короого киришкенде бейкапар жайылып жүргөн тооктор бапырай качышты. Алардын качканын көргөн баласы кыткылыктап артынан кубалады. Айнура баланын бейкапар жоругуна аргасыздан жылмайып, көзүнүн жашын аарчыды.

Кызынын ыйлаган түрүн көргөн атасы менен апасы эмне болгонун, аттын кайда экенин сурамжылап киришти. Атты минип алып күйөөсү шаарга иш издеп кетти деди Айнура. Уландын атты сатып жибергенин айтканга оозу барбай койду. Уялганынан чындыгын айта албай ыйдан күчүн чыгарды.

- Күйөөң жок болсо жалгыз отурмак белең, биякта эле бол, - дешти ата-энеси.

Айнура ошентип ата-энесиникинде калып калды.

Көп убакыт өтпөй Айнура экинчи баласын төрөдү. Эми эки чиедей баланы багыш керек. Карып калган ата-энеси аларды кантип бакмак эле. Күйөөсүнүн кайда экени белгисиз. Ишенээр, таянаар эч кимиси жок. Кандай да болсо жумуш табуу керек.

“Ашканага ишке орношсомбу?” - деп ойлоду Айнура. Тамакты жакшы жасачу. Анын колунан чыккан жөнөкөй эле даамды мактап калышчу эле. Жакшы деген көйнөгүн кийип алып жакын жердеги базарга жөнөдү. Бирок кайда гана барбасын,

кимден гана иш сурабасын, бардык жерден эле “жумушчулар жетиштүү” деген жоопту алды. Кожоюндардын бүлөсү көппү, эмнегедир жумушка бөтөн кишиден көрө өздөрүнүн тууган-туушкандарын алышат экен. Ары урунуп, бери урунуп Айнура иш таппай койду.

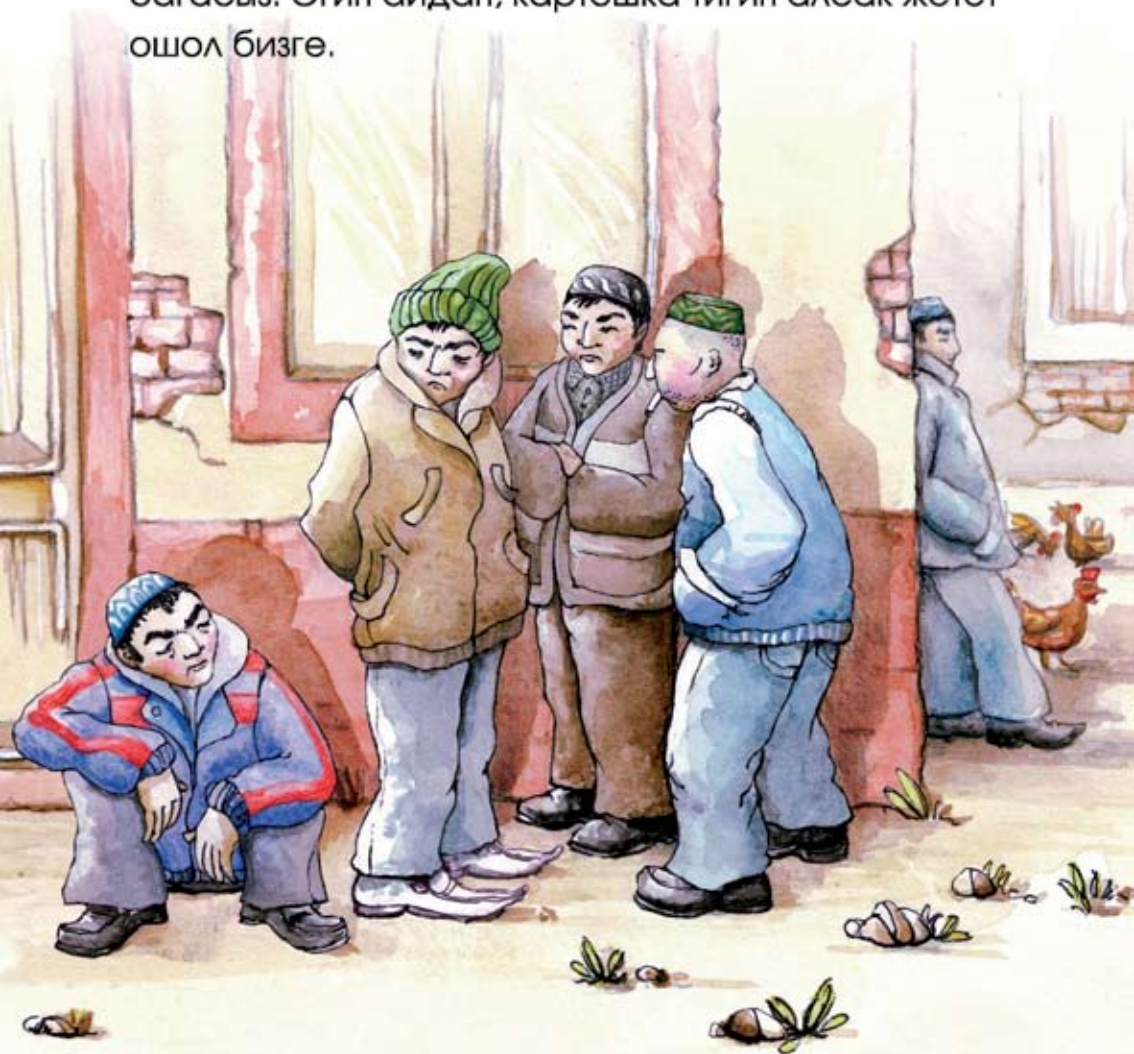
Кеч күздө айылда чоочун адамдар пайда болду. Алар айылдагы жумушсуздарга иш таап беришет экен деген сөз тарады.

-Жүргүлө биз мөнөн, жакшы акча кылып келесиңер, - дешти алар, - шаардан жеңил эле иш таап беребиз.

- Булар эмне жумушчуларды айылдан издеп жүрүшөт, шаарда жумушу жоктор түгөнүп калганбы? - деп сурап жатышты кээ бир сак адамдар шектенип.

Ишке чакырып жүргөн чоочундар тууралуу кабар бат эле айылга тарады. Көпчүлүк адамдар тобокөлгө салып алардын айткан жагына бара турган болушту.

“Мен да барайын, - деп ойлоду Айнура,
шаардан иштеп акча таппасам бизди ким багат?”
Ата-энесине анын бул кадамы жакпады:
- Шаарда эмне бар, кызым, бизге окшогон
кембагалдарды ал жакта ким эле күтүп туруптур.
Барбай эле кой. Жер тырмаласак деле жан
багабыз. Эгин айдап, картошка тигип алсак жетет
ошол бизге.

Айнура көнбөдү. Ата-энеси түшүнбөй жаткандай көрүндү. Үйдүн чатыры эскирип бүткөн, карыган жалгыз уй арыгынан көтөрүм болуп араң эле турат. Бир туугандарынын эч кимиси иштебейт, айылда кайдагы жумуш. Ата-энеси эч качан айтышпаса да жетишпеген турмушта жашап келатышканын Айнура көрүп эле турбайбы. “Иштеп акча таап, үйдөгүлөргө жардам берсем болбойт беле!” Анын көптөн берки тилеги да ушул.

Иштесе эле турмуштары оңолооруна ишенчү. Айылдан иш таппаган соң башка жерден жолу болоор. Ал жумуш бере турган адамдардын ким экенин, базарда эмне сатып, эмне коерун билбесе да баары бир аларга ишенип турду.

- Балдарыма бирдеме иштеп таап келейин, куру кетип баратам, буйруса кайра куржун толтуруп келем. Кичинесин ала кетейин, Канатка көз болуп тургула”, - деп белгисиз жакка жумушка барууга бел байлады Айнура.

3-БАЛ

Айнура кийим-кече салган кичине баштыгына жолдо жегенге деп азыраак мейиз, күн караманын данынан салып алды. Ата-энеси менен коштошуп, жумуш издеп бараткан адамдар толгон автобуска барып отурду. Колундагы Аалыга болгону эки ай толгон. Жол узак, тажатма болду. Эки күн дегенде автобус чоң шаарга келип жетти. Эмне болгонун түшүндүрбөй эле анын паспортун алып, башка машинеге түшүрүштү. Кайда, эмнеге баратканын

Айнура түшүнгөн да жок. Эми анын тагдыры атасы тааныбаган чоочун адамдардын колунда болчу. Ага эмне айтышса ошону жасап жатты. Тилегени эле эмнеси болсо да жанды кыйнап жиберген ушул жолдун тезирээк бүтүшү.

Бир маалда машине төгөрөтө барак үйлөр менен курчалган бир үйдүн алдына токтоду. - Келдиңер, түшкүлө, ушу жерде иштейсиңер, - дешти аларга.

Айнура “эмнеге биерге алып келдиңер, базарда иштейсиң дебедиңер беле ?” деп сурайын деп кайра унчукпай калды.

Иши кылып жумуш берсе болду да деди оюнда. Ага азыр кандай ишти иштегин десе да макул дегидей болчу. Кайра үйгө кайтуу деген оюна да келген жок.

Айнуранын жанына чоочун аял басып келип, барактагы анын ордун көрсөтүп берди. Барак абдан суук болчу, сууну алыстан көтөрүп келиш керек экен. Анткөн менен турмуштун ысык-суугуна бышып бүткөн келинди эч нерсе коркуткан жок.

Эмнеси болсо да жол азабы түгөнүп, жай алып калгандарына шүгүр деди. Дароо эле от жагып алды. Бөлмөнүн ичи аз да болсо жылыган кезде баласын жоолукка ороп, кучактаган бойдон жерге кыйшайды.

Эртеси кожоюн келгендердин баарын барактын алдына тизди. Каарданган катаал үн мөнөн кыңк этпей баш ийип, тартипти катуу сакташ керектигин эскертти. Келген адамдарды биринчи ирет көрүп жатса да, алар күнөөлүү иш кылгандан бетер көкөтүп, жөмөлөп сүйлөп жатты.

- Эми жөнөгүлө, көчөттүн жерин дайындагыла, бул жерде тамеки өстүрөсүңөр, - деди ал.

"Базарда иштөбөйт турбайбызбы, - деп ойлоду Айнура, - Талаада иштөйт экенбиз да".

Тоңгон жер жаңгактын кабыгынан бетер катуу болчу.

Февраль айы. Күн суук.

Мындагылардын дээрлик баары өзүнө окшоп чоң шаардан иштеп көп акча табам деп ар кай жактан алданып келгендер экенин Айнура бат

эле түшүндү. Убада кылган базардагы иштен дайын жок, күн сайын таштай каткан жерди тырмалаш керек .

- Качам деп ойлобогула, жердин астына кирип

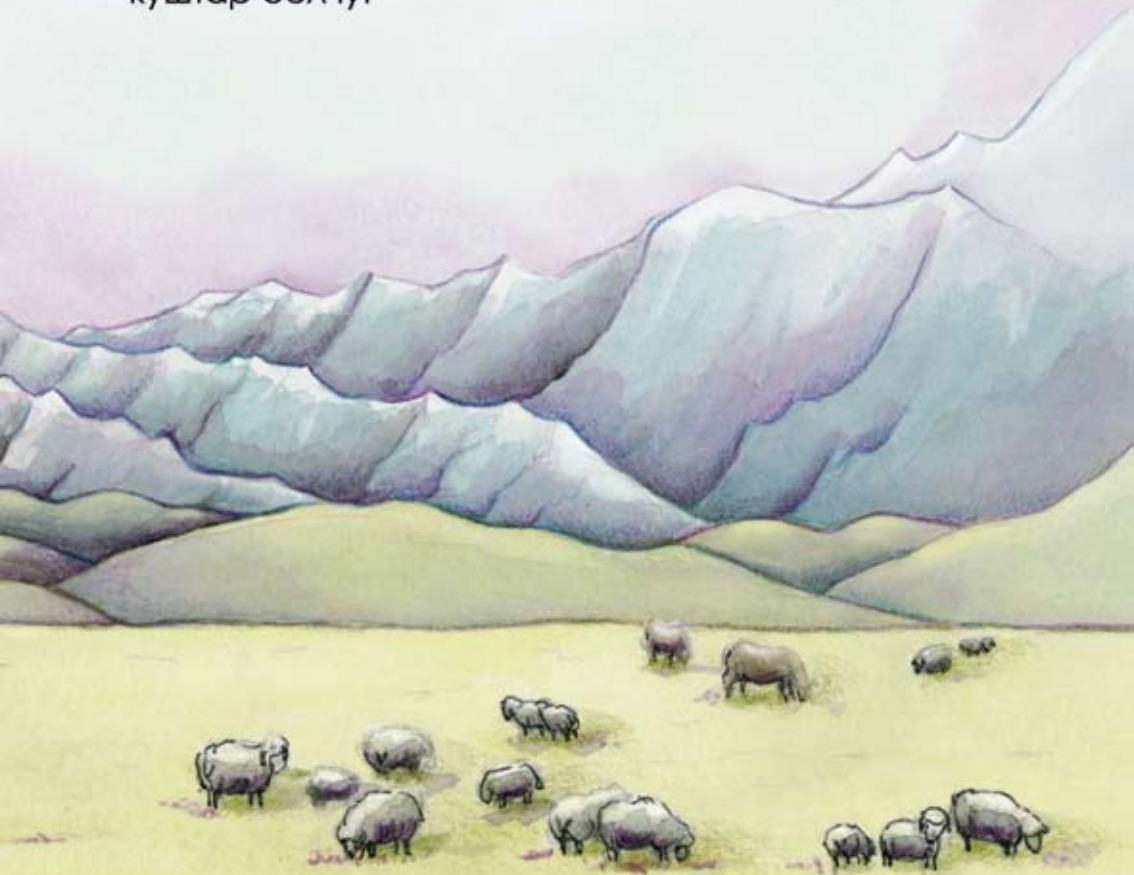

кетсеңер да сууруп чыгам, - деп кожоюн коркутат. Анын айтканы тамаша эмес экени түшүнүктүү. Талаага жумушка кетип жатып Айнура

албай турушту.

Абышка Айнура менен Аалы жашаган боз үйгө баш бакты. Үйдүн ичинде эки кичинекей чымчыктын сыртка чыкчу тешик издеп аркы-терки учуп жүргөнүн көрүп таң калды. Абышка эшикти ачып үйгө кирээри менен чымчыктар ошол замат учуп кетишти.

Эми боз үй ээн калды. Эки чымчык болсо бийиктегенден бийиктеп баратты. Алар эми эркин куштар болчу.

АДАМ САТУУЧУЛАРДАН САКТАНГЫЛА

Төмөндөгү келтирилген аңгемелерде - адам сатуучулар өздөрүнүн курмандыктарын кантип табаары баяндалган. Адам сатуучуларды айырмалаганды үйрөнүңүздөр жана алардан сактаныңыздар.

Нургүл менен Асыл

Нургүл менен Асыл Бишкекке окууга келишкен. Бир жолу экөө дискотекага барышты. Бийлөп бүткөндөн кийин жакшы кийинген аял менен эркек алардын жанына келип “Кыздар, ишке орношкучар келеби? Жакшы бийлейт экенсиңер, кадимкидей бийчи болуп иштесеңер болот. Биз силерге жардам беребиз. Чет өлкөдө иштеп, көп акча табасыңар” дешти. Телефон номерлерин калтырып, байланышкыла деп кетишти. Нургүл алардын айтканына анчалык деле маани берген жок, Асыл кызыгып калды. Бир нече жумадан кийин курбусуна мактанды : “Көрдүңбү, билет алдым. Чет өлкөгө барып иштейм!” Ай айланбай Нургүл Асылдан билдирүү алды: “Мага жардам бер. Алар паспортумду алып алышты. Сабап, иштетишет, мага малайдай эле мамиле кылышат”. Нургүл Асылдын ата-энесине кабарлап, алар милицияга кайрылышты.

Ал жактан аларга Асыл адам сатуунун курмандыгы болгонун, ага жардам бериш кыйын экенин айтышты.

Максат

Максат жергиликтүү гезиттердеги жарыялардан жумуш издеп жүргөн. Бир жерден ишке орноштура турган агенттик “чет өлкөдөн жакшы акы төлөй турган” жумушка чакырып жатканын окуп калды. Максат ошол номерге чалды. “Ооба, бизде жакшы иштер көп” деген жоопту укту. Максат жумушка орношуш үчүн эмне керек экенин сурады. “Өзүңдүн каалооңон башка эч нерсенин деле кереги жок. Акча жөнүндө кам санабай эле кой, баарын өзүбүз төлөйбүз.”

Мындай жооп Максатты шектендирип, аталган агенттиктин дайынын тактамакчы болуп миграция жана калкты ишке орноштуруу боюнча Мамлекеттик комитетке кайрылды. Ал жактан өзүнө жумуш сунуш кылган алиги агенттиктин мыйзамсыз экенин билди. Алар эркектерди чет өлкөгө алып барып, оор жумуштарды акысыз иштегенге мажбурлашат экен. Агенттикти текшерип аныктаганына Максат кубанып калды. Кудай да “Сактансаң сактайм” деген эмеспи.

Бакыт

Бакыт унаа оңдогон уста болуп иштөчү. Айлыгы анчалык чоң болбосо да кымбат баалуу “джип” минсем деп кыялданчу. Аталаш агасы дал өзү ойлоп жүргөндөй машине айдап келгенде суктанганын жашыра албады. “Менин да ушундай машинем болсо!” “Жактырсаң ал, берейин”, - деди тууганы. Бакыт уккан кулагына ишенбеди, антсе да машинени алам деп калды. Эми рулга отурган сайын өзүн бир укмуш сезет. Бир канча убакыт өткөн соң агасы: “Досума барып устаканасына жардам бербейсиңби?” - деп суранып калды. Агасы кайда жумшабасын Бакыт даяр болчу. Ал жумушунан бошонуп, коңшулаш өлкөгө жөнөдү. Ал жактан аны кармап алышып, паспортун алып, сабап, күнүнө 14 сааттан тынымсыз иштетишти. Оор жумуштан Бакыттын ден соолугу бузулду. “Эх, ошо машинесин албай эле койсом болмок экен” деп эми көп өкүнчү болду. Үч жыл кул болуп жүрүп акыры эптеп качып үйүнө келди. Унаажайдын эшигин ачса баягы кымбат баалуу “джип” ордунда жок экен.

Наташа

Наташа чет өлкөлүк адамга турмушка чыксам деп кыялданчу. Чет өлкөлүк эркектер бияктагыларга караганда жакшыраактай, мээримдүүрөөктөй сезилчү. Чет өлкөгө барганга өзүнүн акчасы жок болчу, ошондуктан жуучулук кылуучу агенттикке кайрылууну чечти. Анын сүрөтүн Интернет-сайттардын бирине жайгаштырышты. Аз өтпөй анын дарегине сырт келбети жакшынакай адамдын сүрөтү менен каты келди. Аты Ричард экен. Алар кат жазыша башташты. Ричард эми Наташа менен жолугуша турган болду. Агенттиктегилер Ричард менен Наташанын баш кошуп калуусу мүмкүн деп жол кире акысын төлөп берүүгө убада беришти. Наташа виза алып, Ричардга жөнөй турган болгондо гезиттеги бир маалыматка көзү урунду. Анда жыныстык жактан пайдалануу үчүн аялдарды алдап азгырган мыйзамсыз агенттиктердин тизмеси жарыяланыптыр. Ричард менен тааныштырган алиги агенттикти да ошол тизменин арасынан көргөндө Наташанын жүрөгү түшүп калды. Көрсө эч кандай Ричард деле жок экен.

УДК 821.51

ББК 84 Ки 7-4

Ф 83

Текст боюнча автордук укук © 2009 Маринка Франулович

Көркөм сүрөт боюнча автордук укук © 2009 Дориана Беркович

© 2009 Миграция боюнча эл аралык уюму

Дизайнер Дориана Беркович

Сүйүн Курманованын котормосу

Бардык укук сакталган

Кыргыз Республикасында басылды

Кирланд, июнь 2009

ISBN 978-9967-25-523-4

Ф 4702300100-09

Китепчедеги маалыматтарды толугу менен же бөлүп чагылдырууга, системада сактоого, иликтөө максатында бардык каражаттарды (электрондук, механикалык, фотокопия, көчүрүп жазуу) колдонуу менен автордук макулдугусуз пайдаланууга жол берилбейт.

УДК 821.51

ББК 84 Ки 7-4

